

EESTI. ARVE JA FAKTE
2014

Sisukord

1	Eesti Vabariik	2
2	Loodus	4
3	Rahvastik	6
4	Kultuur	10
5	Rahvatervis	12
6	Haridus	16
7	Tööturg	18
8	Tööjõukulu ja palk	22
9	Sisemajanduse koguprodukt	24
10	Rahandus	28
11	Väliskaubandus	34
12	Tööstus	38
13	Põllumajandus	42
14	Energeetika	44
15	Teadus- ja arendustegevus	46
16	Infotehnoloogia	48
17	Turism	52
18	Andmeallikad. Veebilehekülgi Eesti kohta	54

Eesti Vabariik

Eesti on parlamentaarne vabariik. Riigipea on president, kes valitakse ametisse viieks aastaks. Praegune president on Toomas Hendrik Ilves, kes valiti 29. augustil 2011 ametisse uueks ametiajaks.

Eesti seadusandlik kogu on Riigikogu, ühekojaline parlament, kelle 101 liiget valitakse ametisse neljaks aastaks. Riigikogu XII koosseis valiti 6. märtsil 2011.

Eesti Vabariik kuulutati välja 24. veebruaril 1918. Sama aasta novembris algas vabadussõda, mis lõppes 2. veebruaril 1920 Tartu rahulepingu allakirjutamisega. Rahulepinguga tunnustas Nõukogude Venemaa Eesti Vabariigi iseseisvust. 22. septembril 1921 sai Eesti Rahvasteliidu liikmeks.

Teise maailmasõja käigus kaotas Eesti iseseisvuse. Esmalt okupeeris Eestit Nõukogude Liit (1940–1941), seejärel Saksamaa (1941–1944). 1944. aasta sügisel liideti Eesti ligi 50 aastaks Nõukogude Liiduga. Aastakümneid kestnud okupatsiooniperiood päädis laulva revolutsiooniga 1988. aastal ning iseseisvuse taastamisega 20. augustil 1991.

Eesti Vabariik on ÜRO liige alates 17. septembrist 1991, NATO liige alates 29. märtsist 2004 ja Euroopa Liidu liige alates 1. maist 2004. Alates 9. detsembrist 2010 on Eesti Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) täisliige.

Eesti võttis 1. jaanuarist 2011 kasutusele euro. Sellega sai Eestist Euroopa Liidu 17. liikmesriik, kus on kasutusel ühisraha euro. Praeguseks on euroalaga liitunud ka Läti.

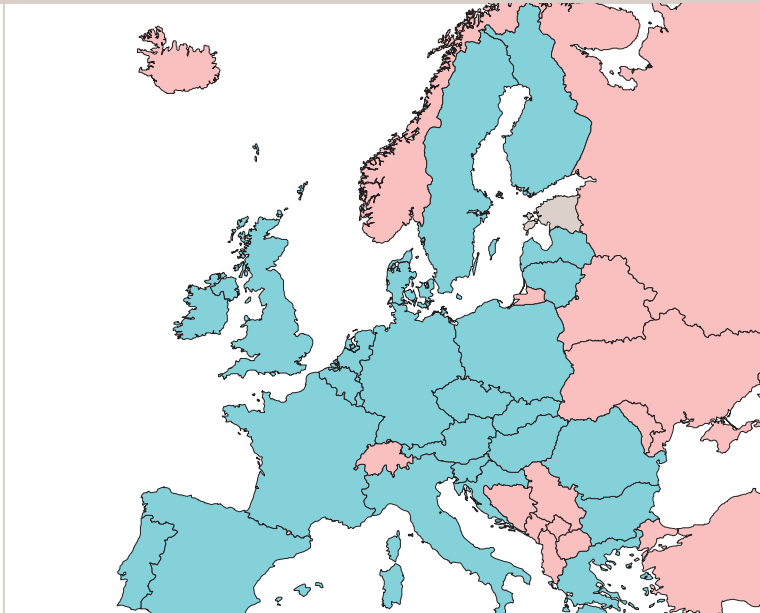
Eesti riigikeel on eesti keel. Rahvuslipp on sinimustvalge trikoloor.

Eesti rahvuslill on rukkilill, rahvuslind suitsupääsuke ja rahvuskivi paekivi.

Eesti riigivapil on kolme sinise lövi kujutis kuldseil kilbil.

10 AASTAT NATOS JA EUROOPA LIIDUS

Rahvaarv	1 320 000
Pindala	45 227 km ²
Rahaühik	euro
Pealinn	Tallinn
Haldusjaotus	15 maakonda, 215 omavalitsuslikku haldusüksust, sh 30 linna ja 185 valda
Saarte arv	1521
Suurimad saared	Saaremaa, 2671 km ² Hiiumaa, 989 km ² Muhu, 198 km ²
Pikimad jõed	Võhandu, 162 km Pärnu, 144 km Põltsamaa, 135 km
Suurimad järved	Peipsi, 3555 km ² (Eestile kuuluv osa 1529 km ²) Võrtsjärv, 271 km ²
Kõrgeim punkt	Suur Munamägi, 318 m
Õhutemperatuur	Aastakeskmine +6,8 °C, jaanuaris -5,2 °C, juulis +17,7 °C (2013)

2 Loodus

Hõre asustus Eestis on soodustanud maastike ja koosluste mitmekesisuse säilimist. Ligi 3800 km pikkust rannajoont iseloomustab liigendatus ja rannatüüpide vaheldumine. Eestis on kokku üle 1500 saare ja need teeb eriliseks see, et paljud neist on linnusaared.

Eesti territooriumist on metsaga kaetud 48,2%. Metsamaa pindala oli 2012. aastal 2,2 miljonit hektarit. Puistute pindala oli 2012. aastal 2,1 miljonit hektarit: valdavad olid männikud (33%) ja kaasikud (32%). 2007. aastal oli metsaraie osatähtsus juurdekasvus 44%, aastal 2012 juba 75%. Oluline on ka metsa uuendamine: 2012. aastal külvati ja istutati kokku 10 200 hektarit metsa.

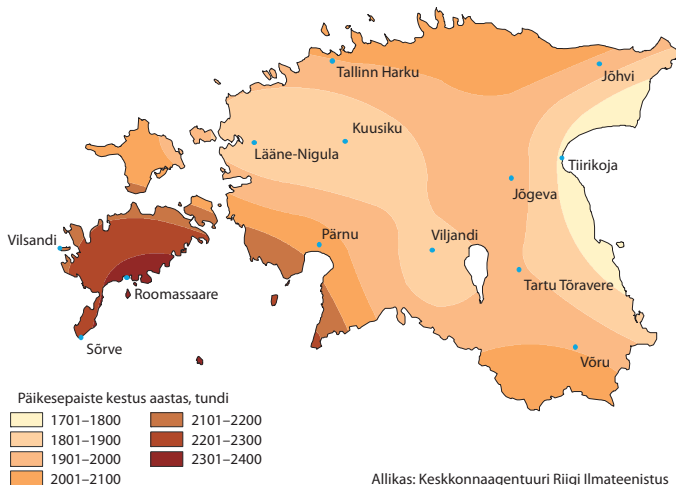
Eesti maismaast on kaitse all 18%, koos territoriaalmerega 22% Eesti pindalast. 2011. aastal oli Eestis kokku 3703 kaitstavat loodusobjekti. Neist 5 rahvusparki, 131 looduskaitseala ja 150 maastikukaitseala. Tuntuimad on Lahemaa, Soomaa ja Matsalu rahvuspark. Looduskaitsealadest näiteks Viidumäe ja Nigula ning maastikukaitsealadest Kõrvemaa ja Paganamaa.

Eesti teevad eriliseks pärandkooslused (puisniidud, loopealsed, ranna- ja luhaniidud), kus vaatamata intensiivsele majandustegevusele on säilinud suur liigirikkus. Pärandkooslused on kodu ligi 700 taimeliigile. Näiteks ranna- ja puisniite on Eestis säilinud rohkem kui üheski teises Euroopa riigis. Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti toetuste abil on hooldatud poollooduslike koosluste pindala suurenenud: kui 2010. aastal oli 23 000 hektarit, siis 2013. aastal oli see ligikaudu 27 000 hektarit.

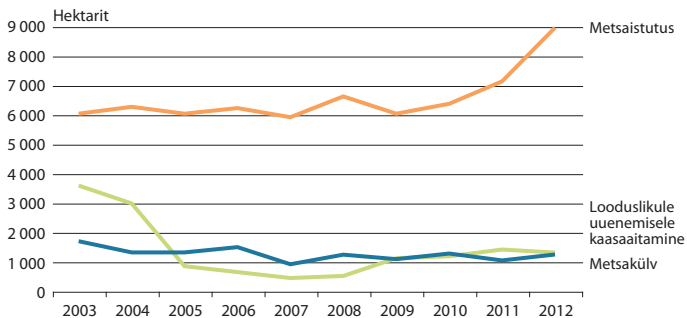
Eestis on 2012. aasta seisuga 17 rahvusvahelise tähtsusega märgala. Näiteks Matsalu kui rändlindude üks tähtsamaid peatuspaiku, Lahemaa on Euroopa tähtsamaid metsakaitsealasid, Soomaa paistab silma kevadiste üleujutustega, mis on tuntud kui viies aastaaeg.

Eesti paistab silma sellega, et valdaval osal aladest saab tarbevena kasutada põhjavett, vaid Tallinnas ja Narvas on kasutusel pinnavesi. Viimastel aastakümnetel on renoveeritud ja rajatud mitu heitveepuhastit ning loodusesse lastava heitvee reostuskoormus on tunduvalt vähenenud. 2012. aastal investeeriti heitveepuhastite ja kanalisatsioonitorustike väljaehitamisse ja renoveerimisse 71,8 miljonit eurot.

Päikesepaiste, 2013

Metsa uuendamine, 2003–2012

3 Rahvastik

1. jaanuaril 2013 elas Eestis 1,3 miljonit inimest, mille järgi oleme Euroopa Liidu (EL) kõige väiksema rahvaarvuga riikide hulgas neljandal kohal Malta, Luksemburgi ja Küprose järel. Suurima rahvaarvuga EL-i riigist Saksamaast on Eesti rahvaarv 62 korda väiksem ja kogu EL-i rahvastikust moodustab Eesti 0,26%.

Rahvastikutihedus on EL-is keskmiselt 117 inimest/km². Eesti on muu Euroopaga võrreldes hõredalt asustatud maa, kus ühel ruutkilomeetril elab keskmiselt 30 inimest. EL-is on Eestist hõredamalt asustatud vaid Soome ja Rootsi, Lätis on see näitaja ainult natuke suurem. Eestis elab linnades 68% rahvastikust, pealinnas Tallinnas 31%. Harju maakond hõlmab 10% kogu Eesti pindalast ja seal elab 43% siinsest rahvastikust. Pealinna piirkond on suurim siserände sihtkoht.

Eesti rahvaarv on kogu taasiseseisvusaja vähenenud. Rahvaarvu muutusel on kaks komponenti: loomulik iive ja välisränne, mis mõlemad on negatiivsed. Loomulik iive suurenes viimasel kümnendil sündide arvu tõusu ja surmade vähenemise tõttu ning oli 2010. aastaks napilt positiivne. Edasi on iive langenud sündide arvu vähenemise tõttu, 2012 oli loomulik iive -1400 inimest. Surmade arv väheneb endiselt, seda näitab ka oodatava eluea pidev tõus. Summaarne sündimuskordaja näitab laste arvu naisel, 2012. aastal oli see 1,6 ja näitaja on püsinud umbes sellisena viimased 7 aastat.

Välisrände komponent on rahvastiku vähenemise tõttu järjest suurenenud. Sisserändajate arv on küll mõnevõrra suurenenud, ulatudes 2000–3000 inimeseni, kuid samuti on kasvanud väljaränne ja see oli 2012. aastal 6300 inimest. Seetõttu oli rändesaldo 2012. aastal -3700. Sisserännanute lähteriik on Venemaa ja Soome, väljarände peamised sihtkohad on Soome ja Suurbritannia.

Eesti rahvastiku vanuskoosseis vananeb. Ülalpeetavate määr hakkas tõusma 2007. aastal ning teeb seda siiani. 2012. aastal oli näitaja 50,9 ja peamiselt tõuseb see üle 65-aastaste osatähtsuse suurenemise tõttu.

2012. aastal sõlmiti tuhande elaniku kohta 4,6 abielu ja lahutati 2,4. Keskmine vanus meeste ja naiste esmaabiellumisel on tõusnud ja jõudis 2012. aastaks meestel 31 ja naistel 29 eluaastani.

MÕISTED

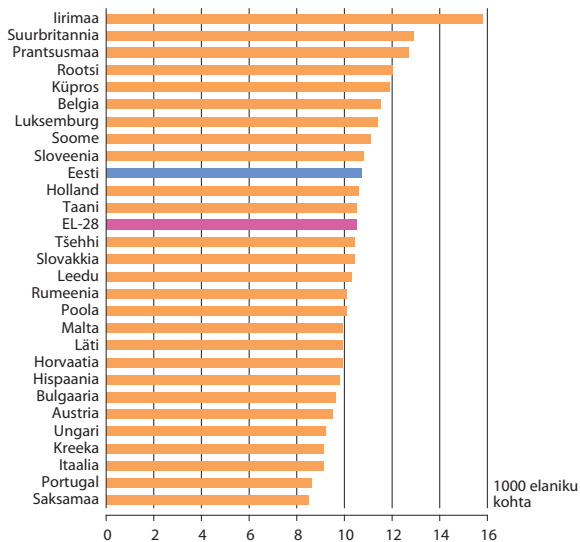
Loomulik iive – aasta jooksul sündinute ja surnute vahe.

Sündimuse üldkordaja – elussündide arv aastas 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Ülalpeetavate määr – (kuni 14-aastaste ning vähemalt 65-aastaste arvuline suhe 15–64-aastastesse)*100

Sündimuse üldkordaja Euroopa Liidus, 2012

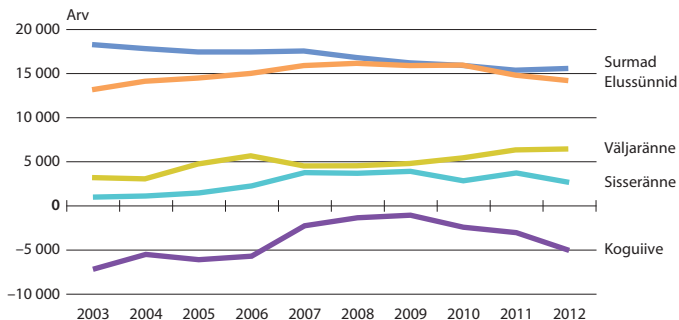
Rahvastik, 1. jaanuar 2013

	Kokku	Mehed	Naised
Rahvaarv	1 320 174	616 167	704 007
kuni 14-aastased	206 819	106 363	100 456
15–64-aastased	875 302	430 450	444 852
vähemalt 65-aastased	238 053	79 354	158 699
linnaliste asulate rahvastik	901 665	409 291	492 374
maa-asulate rahvastik	418 509	206 876	211 633
Oodatav eluiga sünnimomendil, 2012	76,2	71,1	81,1
Rahvastik, %			
kuni 14-aastased	15,7	17,3	14,3
15–64-aastased	66,3	69,9	63,2
vähemalt 65-aastased	18,0	12,9	22,5
eestlased	69,9	70,7	69,2
venelased	25,2	24,3	26,0
muud rahvused	4,9	5,0	4,8
linnaliste asulate rahvastik	68,3	66,4	69,9
maa-asulate rahvastik	31,7	33,6	30,1

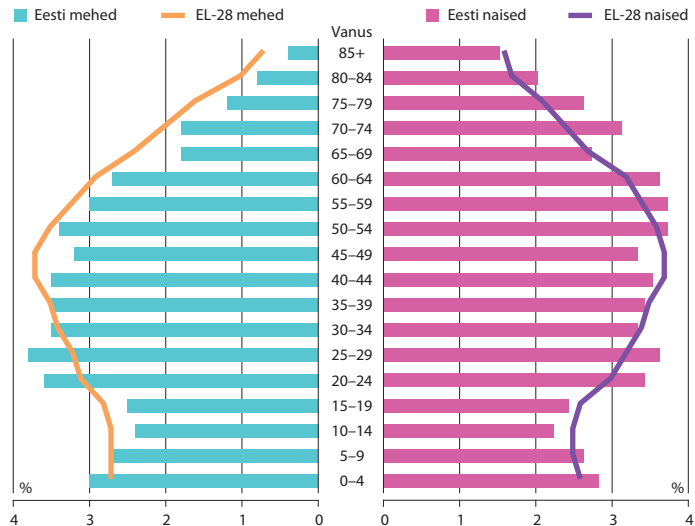
Rahvastikusündmused, 2012

	Kokku	Mehed	Naised
Elussünnid	14 056	7 192	6 864
Surmad	15 450	7 610	7 840
Loomulik iive	-1 394	-418	-976
Sisseränne	2 639	1 439	1 200
Väljaränne	6 321	3 045	3 276
Välisrände saldo	-3 682	-1 606	-2 076

Sünnid, surmad ja ränne, 2003–2012

Eesti ja Euroopa Liidu rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2013

Eestis on laulutradsiooni juba iidsetest aegadest tähtsaks peetud. 2014. aasta suvel toimub Eestis XXVI laulu- ja XIX tantsupidu „Aja puudutus. Puudutuse aeg“. Eesti laulupidude traditsioon kuulub ühes Kihnu saare kultuuriruumi ja Setu leeloga UNESCO vaimse pärandi nimekirja.

2013. aasta Eurobaromeetri andmetel harrastab Eestis vähemalt 15-aastastest elanikest tantsimist peaaegu 200 000 inimest ehk ligi 19%. Laulmisega tegeleb üle 170 000 inimese ehk ligi 15% ja pillimänguga üle 100 000 inimese ehk ligi 10%.

Eestis oli 2013. aastal 245 muuseumi ja neid külastati kokku üle kolme miljoni korra. 2013. aastal käis muuseumis või kultuuriga seotud paikades kokku 63,7% elanikest.

2013. aastal käis vähemalt 15-aastastest elanikest teatris 45%, mis on peaaegu võrdne masueelse tasemega. Eestis oli 2012. aasta seisuga kokku 41 teatrit, mida külastati kokku 1,14 miljonit korda. See teeb kümne Eesti elaniku kohta peaaegu 9 külastust.

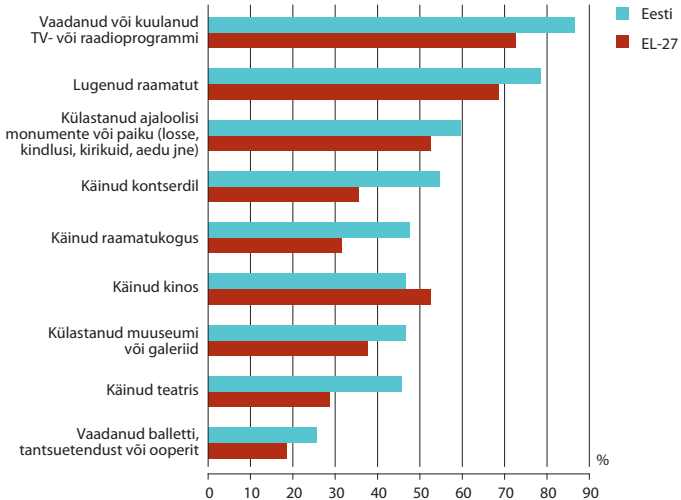
2014 on Eestis liikumisaasta. Selle eesmärk on suurendada liikumisharrastusega tegelejate arvu, parandada liikumist ja sportimist puuduvat teadlikkust ning panna inimesed rohkem märkama sporti ja liikumisharrastusi. 2013. aastal tegeles Eurobaromeetri järgi Eestis mõne harrastusspordialaga vähemalt 54% elanikest ehk umbes 600 000 inimest, Euroopas (EL-28) oli see näitaja 48%. 69% sportijatest (u 415 000 inimest) ei olnud ühegi klubi liige ja tegelesid sellega omapäi. Euroopa keskmine näitaja on 74%.

Kultuuriasutused ja nende külastused, 2012

	Kultuuriasutused	Külastused, tuhat
Muuseumid	245	3 040
koduloomuuseumid	90	354
arheoloogia- ja ajaloomuuseumid	53	618
kunstimuuseumid	20	500
Rahvaraamatukogud	559	6 159
Kinod	47	2 459
Teatrid	41	1 143
riigi- ja linnateatrid	12	932
muud riiklikku toetust saavad teatrid	29	213

Vähemalt 15-aastaste kultuuri tarbinute osatähtsus Eestis ja Euroopa Liidus, 2013

5 Rahvatervis

Üks olulisemaid rahvatervise taseme näitajaid on oodatav eluiga. Viimase kümnendiga on oodatav eluiga sünnimomendil (keskmine eluiga) pikenenud meestel viis ja naistel neli aastat. Meeste eluiga on pikenenud põhiliselt õnnetusjuhtumite, aga ka südame-veresoonkonna haiguste vähenemise tõttu. 2012. aastal oli meeste keskmine eluiga 71 ja naistel 81 eluaastat. Meeste ja naiste oodatava eluea vahe sünnihetkel on 10 aastat ja see on Euroopa Liidu üks suuremaid koos Läti ja Leeduga, kuid vahe väheneb vanuse lisandudes. 65-aastaseks saanud mees elab keskmiselt peaaegu 80- ning naine pea 85-aastaseks; Euroopa Liidu vastavad näitajad on 82,8 ja 86,2.

Oodatava eluea kõrval on oluline tervena elatud aastate arv ehk aeg, mil inimese igapäevategevus ei ole piiratud tervise tõttu. 2012. aastal sündinud Eesti mehed elavad tervena keskmiselt 53 ja naised 57 aastat. Euroopa Liidu keskmine on meestel 61 ja naistel 62 aastat. Viimasel kümnendil on tervena elatud aastate arv nii Eesti meestel kui ka naistel kasvutrendis. 2012. aastal sündinud Eesti mees elab keskmiselt 75% oma elueast tervena, naine aga 70%.

Vähemalt 16-aastastest elanikest 33%-l (meestel 30% ja naistel 35%) olid igapäevategevused tervise tõttu piiratud (2013. a), EL-is oli see näitaja 26%. Tervisepiirangutega elavate inimeste osatähtsus on Eestis aastati kõikunud ja on praegu umbes samal tasemel kui kümnekond aastat tagasi.

Eestis on kõige sagedasem surmapõhjus vereringeelundite haigused, sh südamehaigused. 2012. aastal oli 46% meeste ja 62% naiste surmade põhjus mõni vereringeelundite haigus. Järgnevad kasvajaist põhjustatud surmad (24%). Kolmandal kohal on õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad, mis on meestel tunduvalt suurema riskiga ning põhjustasid 12% meeste ja 3% naiste surmadest.

2013. aastal pidas 55% vähemalt 16-aastastest Eesti elanikest oma tervist heaks või väga heaks (meestest 58%, naistest 52%), EL-i keskmine oli 68%. Viimastel aastatel on Eesti inimeste rahulolu oma tervisega siiski paranenud.

MÕISTED

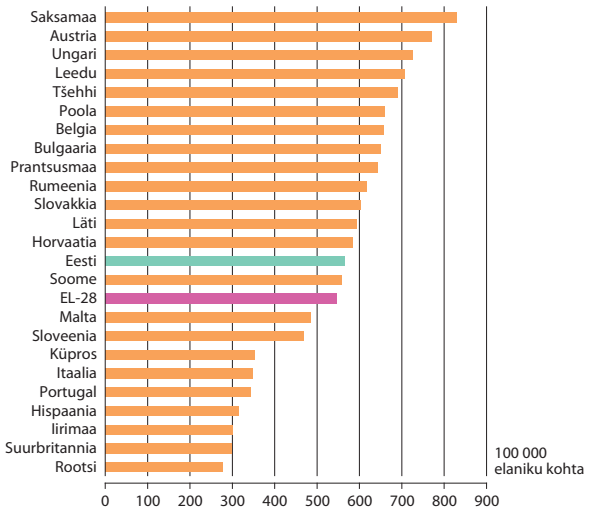
Oodatav eluiga teatud vanuses – sellesse vanusesse jõudnud isiku keskmiselt elada jääv aastate arv, kui suremus vanuseti jääks samaks nagu vaadeldaval aastal. Oodatav eluiga sünnihetkel on käsitletav keskmise elueana.

Tervena elada jäänud aastate arv – keskmine aastate arv, mille mingis vanuses inimene elab nii, et igapäevategevused ei ole piiratud, kui suremus ja rahvastiku tervise näitajad jäävad samaks.

Standarditud suremuskordaja – rahvastiku suremuse võrdlemiseks kasutatav suhtarv, mis on arvutatud elanikkonna standardse vanusjaotuse jaoks, et kõrvaldada rahvastiku tegeliku soo-vanuskoosseisu mõju

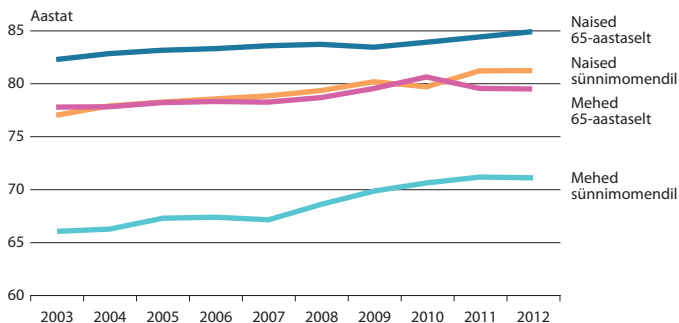

Ravivoodid Euroopa Liidus, 2011^a

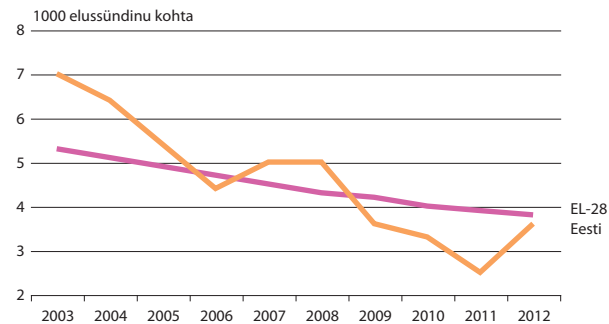

^a 2011. aasta või viimased võimalikud andmed. Hollandi, Kreeka, Luksemburgi ja Taani kohta andmed puuduvad

Oodatav eluiga sünnimomendil ja 65-aastaselt, 2003–2012

Imikusurmad Eestis ja Euroopa Liidus, 2003–2012

6 Haridus

Eestis oli 2012/2013. õppeaasta alguses 611 tasemehariduse omandamist võimaldavat õppeasutust, kus õppis kokku 231 900 õpilast. Neist 140 900 omandas üldharidust, 26 200 kutseharidust ja 64 800 kõrgharidust.

Koolieelsetes lasteasutustes käis 2012. aastal üle 67 000 lapse – ligi 1000 rohkem kui aasta varem. Ka esimesse klassi minejate arv on viimasel viiel aastal pidevalt suurenenud. 2012. aasta sügisel alustas kooliteed 13 700 last ehk ligi 450 rohkem kui eelmisel õppeaastal ning ligi 1300 rohkem kui viis aastat tagasi, st 2008. aastal. Haridus- ja Teadusministeeriumi prognoosi kohaselt suureneb see arv ka järgmisel kolmel aastal ja 2015. aastal on esimesse klassi minejaid juba ligi 15 500.

Eestis õppis 2012/2013. õppeaastal ligi 1900 välisüliõpilast. Eelmise õppeaastaga võrreldes oli neid veidi üle 300 rohkem. Sellise kasvutempoga on Eesti kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegias püstitatud eesmärk – 2015. aastaks 2000 välisüliõpilast – saavutatav ja käega katsutav.

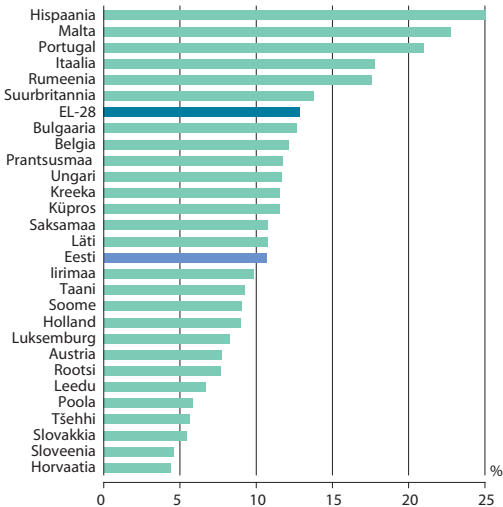
Strateegia „Euroopa 2020“ üks eesmärke on, et haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osatähtsus 18–24-aastaste seas oleks alla 10%. Eestis oli see 2012. aastal viie aasta madalaim – 10,5%. Soomes, Rootsis ja Leedus on see näitaja alla 10% ehk nemad on haridussüsteemist varakult lahkujate osatähtsuse eesmärgi täitnud.

Eestis õppivad välisüliõpilased päritolu järgi, 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012
KOKKU	908	1 072	1 282	1 573	1 876
Aafrika	16	18	30	23	26
Aasia	88	125	202	208	291
Euroopa (v.a Eesti)	780	887	990	1 272	1 484
Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkond	6	19	26	30	27
Põhja-Ameerika	18	22	32	37	42
Austraalia ja Okeania	-	-	1	3	5
Määramata territoorium	-	1	1	-	1

Haridussüsteemist varakult lahkunud^a Euroopa Liidus, 2012

^a 18–24-aastaste mitte enam kui põhiharidusega tasemehariduses ja koolitustel mitteõppivate noorte osatähtsus

7 Tööturg

2008. aastal alanud majanduskriisi tõttu vähenes tööhõive järgmisel kahel aastal kiiresti ja 2010. aastal suurenes töötus Eesti taasiseseisvusaja kõrgeimale tasemele. EL-is on töötus endiselt suurenenud ka viimastel aastatel, kuid Eesti tööturu olukord on alates 2011. aastast märkimisväärselt paranenud.

Eurostati andmetel tõusis EL-i töötuse määr 2013. aastal 0,4 protsendipunkti (10,8%-ni), sealjuures tõusis kaheksateistkümnes, langes kaheksas ja jäi samaks kahes liikmesriigis. Eesti on kolm viimast aastat olnud EL-i kiireima tööpuuduse vähenemisega riikide hulgas. 2013. aastal langes töötuse määr Eestis 1,4 protsendipunkti (8,6%-ni), Eestist rohkem aga Lätis, Leedus ja Lirimaa. Samal ajal jäi neis kolmes riigis töötuse määr siiski veel EL-i keskmisega võrreldes kõrgemaks. 2013. aastal oli tööpuudus suurem ja kasvas rohkem EL-i lõunapoolsetes riikides. Töötuse määr oli kõrgeim Kreekas (27,3%) ja Hispaanias (26,4%) ning tõusis kõige rohkem (4 protsendipunkti) Küprosel (15,9%-ni).

Majanduskriisiga kaasnes pikaajalise töötuse probleem. Pikaajaliste töötute osatähtsus töötute hulgas suurenes 2011. aastal 57%-ni. 2012. aastal hakkas see vähenema ja 2013. aastal oli muutus juba märkimisväärne – aasta või kauem oli tööd otsinud alla poole (45%) töötutest. Märkatavalt vähenes ka väga pikaajaliste töötute (tööd otsinud kaks aastat või kauem) osatähtsus töötute hulgas (34%-st 26%-ni).

Euroopa Liidu tööhõivestrateegias on püstitatud eesmärktõsta 20–64-aastaste tööhõive määr 2020. aastaks vähemalt 75%-ni. Eestis oli see näitaja suurem juba aastatel 2006–2008, majanduskriisi ajal aga langes paraku eesmärgist allapoole. Kahjuks jäi näitaja vaatamata tööhõive kasvule kolmel viimasel aastal väiksemaks ka 2013. aastal (73%). Tööhõive vähenes majanduskriisi ajal rohkem meeste hulgas ning pärast seda ka suurenes rohkem nende seas. 2013. aastal oli 20–64-aastaste meeste tööhõive määr 76,2% ja naistel 70%.

2011. aastal suurenes hõivatute arv kõigis majandussektorites, kahel viimasel aastal ainult tertsiaarsektoris. Sekundaarsektori hõive veidi vähenes, primaarsektoris jäi samale tasemele.

MÕISTED

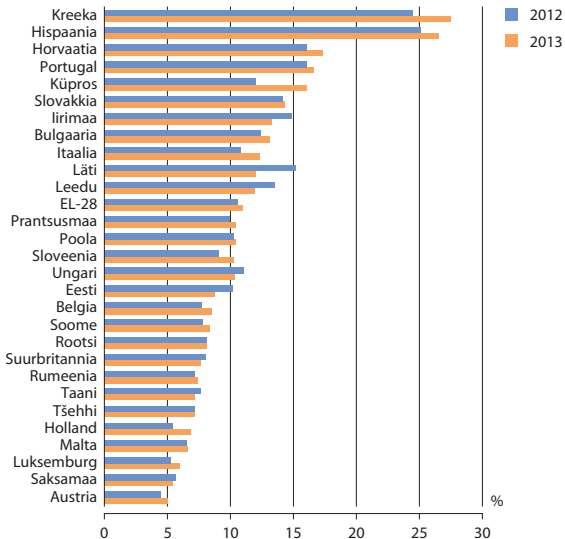
Primaarsektor – põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük.

Sekundaarsektor – tööstus, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus, jäätmekäitlus, ehitus.

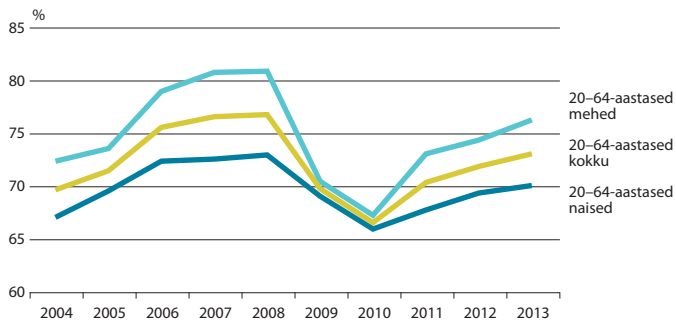
Tertsiaarsektor – kaubandus, teenindus jms

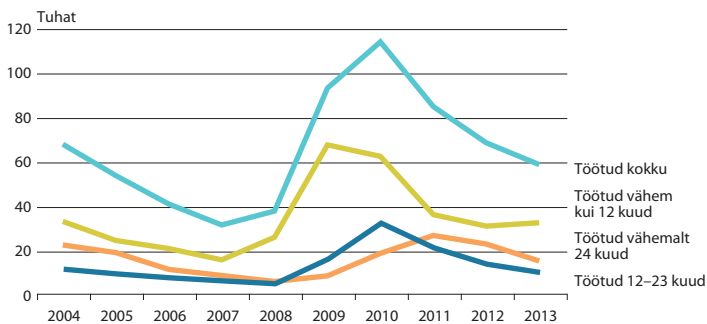
Töötuse määr Euroopa Liidus, 2012, 2013

Tööhõive määr, 2004–2013

Töötud töötuse kestuse järgi, 2004–2013

15–74-aastaste hõiveseisund, 2013

	Kokku	Mehed	Naised
15–74-aastased kokku, tuhat	1 000,4	478,3	522,1
Töäjõud, tuhat	680,0	346,2	333,8
hõivatud, tuhat	621,3	314,7	306,6
primaarsektor	26,5	19,5	7,0
sekundaarsektor	187,9	135,3	52,6
tertsiaarsektor	407,0	160,0	247,0
linnaline asula	434,5	214,8	219,7
maa-asula	186,9	99,9	86,9
avalik sektor	162,1	54,5	107,6
erasektor	459,2	260,2	199,0
eestlased	430,0	217,2	212,8
mitte-eestlased	191,3	97,5	93,8
töötud, tuhat	58,7	31,5	27,2
vähem kui 6 kuud	24,2	12,4	11,7
6–11 kuud	8,4	4,4	4,0
12 kuud või rohkem	26,1	14,6	11,5
24 kuud või rohkem	15,4	9,3	6,1
Mitteaktiivsed, tuhat	320,3	132,1	188,2
õppimas	86,5	44,0	42,5
haiged või vigastusega	54,4	29,3	25,2
hoolitsevad laste või teiste pereliikmete eest	43,0	3,0	40,0
pensionialised	120,0	44,6	75,4
heitunud (kaotanud lootuse tööd leida)	6,1	3,7	2,4
muu põhjus	10,4	7,6	2,7
Töäjõus osalemise määr, %	68,0	72,4	63,9
Tööhõive määr, %	62,1	65,8	58,7
Töötuse määr, %	8,6	9,1	8,2

8 Tööjõukulu ja palk

Statistikaameti kvartaliuuringu andmetel jätkus pärast 2009. aasta kriisi alanud keskmise tööjõukulu suurenemine töötaja kohta kuus ka 2012. aastal (5,8%). 2011. ja 2012. aasta võrdluses suurenes tööjõukulu töötaja kohta kõige enam kutse-, teadus- ja tehnikaalases tegevuses (10,6%) ja kõige vähem veonduse ja laonduse tegevusalal (1,7%). Võrreldes 2003. aastaga suurenes tööjõukulu töötaja kohta 2012. aastaks 2,1 korda.

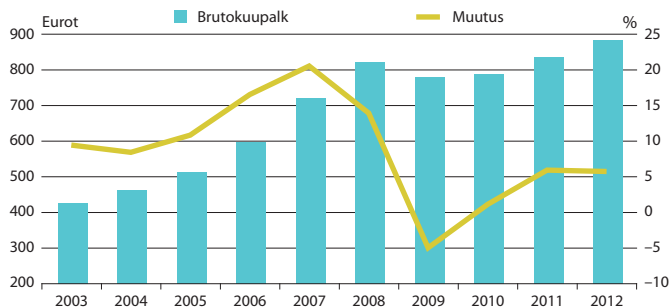
Tööjõukulu üks komponent on palgatöötaja brutokuupalk. Võrreldes 2003. aastaga suurenes keskmine brutopalk kümne aasta jooksul 2,1 korda. Eelmise aastaga võrreldes tõusis 2012. aastal aastakeskmise brutokuupalk 5,7%.

Keskmine brutokuupalk tõusis 2012. aastal võrreldes eelmise aastaga kõigil tegevusaladel. Suurim tõus oli ehituses (10,8%) ja kõige vähem suurenesid veonduse ja laonduse palgad (1,6%).

2012. aastal oli keskmine brutokuupalk avalikus sektoris 896 eurot ja erasektoris 883 eurot, mis tähendas mõlemas sektoris aastatagusega võrreldes keskmise brutopalga tõusu (vastavalt 5,1% ja 6%).

Pärast 2009. ja 2010. aasta langust suurenes reaalpalk eelmise aastaga võrreldes teist aastat järjest. Realpalk, milles on arvesse võetud tarbijahinnaindeksi muutuse mõju ja mis näitab palga ostujõudu, tõusis 2012. aastal 1,7%.

Keskmine brutokuupalk ja selle muutus võrreldes eelmise aastaga, 2003–2012

MÕISTED

Tööjõukulu – kulutused, mida tööandja teeb töötajatele

Palgatöötaja keskmine brutopalk ja tööjõukulu kuus põhitegevusala järgi, 2012

Tegevusala	Bruto- kuupalk, eurot	Tööjõu- kulu, eurot	Muutus võrreldes eelmise aastaga, %	
			Bruto- kuupalk	Tööjõu- kulu
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	752	1 016	7,7	7,7
Mäetööstus	1 135	1 545	4,7	5,1
Töötlev tööstus	864	1 171	8,1	8,2
Elektrienergia ja gaasiga varustamine	1 297	1 771	9,0	8,9
Veevarustus; jäätmekäitlus	903	1 226	8,3	8,0
Ehitus	938	1 269	10,8	10,5
Hulgi- ja jaekaubandus	840	1 140	5,3	5,7
Veondus ja laondus	849	1 151	1,6	1,7
Majutus ja toitlustus	557	751	7,4	7,0
Info ja side	1 448	2 009	3,7	5,6
Finants- ja kindlustustegevus	1 433	1 985	3,1	3,2
Kinnisvaraalane tegevus	653	877	8,3	7,9
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1 147	1 554	10,3	10,6
Haldus- ja abitegevused	785	1 057	2,1	2,0
Avalik haldus ja riigikaitse	1 037	1 408	4,9	4,9
Haridus	735	994	3,1	3,0
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	882	1 188	4,9	4,9
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	729	978	9,5	8,5
Muud teenindavad tegevused	498	671	6,5	6,4
TEGEVUSALADE KESKMINE	887	1 203	5,7	5,8

9 Sisemajanduse koguprodukt

2013. aastal Eestis majanduskasv aeglustus, kuigi see oli siiski kiirem Euroopa Liidu liikmesriikide keskmisest – 0,8%.

Olulise panuse SKP kasvu andis kaubanduse tegevusala suurenemine. Kui aasta esimeses kolmes kvartalis toimus see peamiselt tänu hulgikaubanduse lisandväärtuse tõusule, siis viimases ehk IV kvartalis oli suurim mõjutaja jaekaubanduse lisandväärtuse suurenemine. Peale selle panustasid SKP kasvu 2013. aastal enim töötleva tööstuse ning info ja side tegevusalad. Töötleva tööstuse suurenemist toetas toodangu ekspordi kasv, samuti suurenes töötleva tööstuse toodangu müük kodumaisele turule.

Majanduskasvu pidurdas enim veonduse ja laonduse tegevusala lisandväärtus. Kui aasta esimeses kvartalis põhjustas seda maismaaveonduse tegevusala lisandväärtuse kahanemine, siis ülejäänud kolmes kvartalis laondus ja veondust abistavate tegevusalade lisandväärtuse vähenemine. SKP kasvu pidurdasid veel ehituse ning kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus. Kuigi ehituse mahud kohalikul ehitusturul suurenesid 2%, tingis ehitustegevuse lisandväärtuse vähenemise eelkõige langus hoonete ehituses.

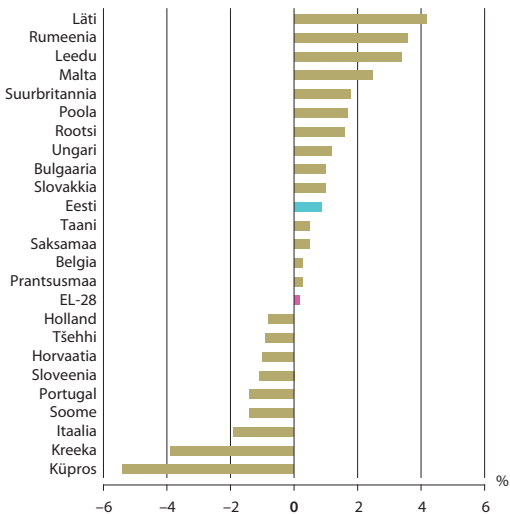
Sisemajanduse nõudlus kasvas 1,5%, seda mõjutas enim kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutuste suurenemine. Lõpptarbimiskulutused kasvasid eelkõige vaba aja ja kultuuri ning toidukaupade ja alkoholita jookide tarbimise tõusu tõttu. Kapitali kogumahutus suurenes hinnamõjusid arvesse võttes 1%. Kuigi valitsemissektori investeeringud vähenesid kogu 2013. aasta vältel, suurenesid ettevõtete sektori investeeringud 2013. aastal 9%. Ehkki sisenõudlus suurenes SKP-st kiiremini, olid lõpptarbimiskulutused, kapitali kogumahutus ja varude muutus kokku siiski toodetud SKP-st väiksemad. Aastavõrdluses oli toodetud SKP suurem kui sisenõudlus viimati 2008. aastal.

Vaatamata langusele kahes viimases kvartalis suurenes kogumajanduse kaupade ja teenuste eksport hindade mõju arvestades 2013. aastal 2012. aastaga võrreldes 1,8%. Kaupade ja teenuste sissevedu vähenes 2013. aasta viimases kvartalis võrreldes aasta varasemaga, kuid 2013. aastal oli aastakasv kokku 2,6%. Enim mõjutas Eesti väliskaubandust positiivselt elektroonikaseadmete sisse- ja väljaveo kasv.

Netoekspordi ehk kaupade ja teenuste ekspordi ja impordi vahe oli aastakokkuvõttes positiivne. Netoekspordi osatähtsus SKP-s oli 0,8%, mis oli aastaarvestuses viimase kahe aasta parim tulemus.

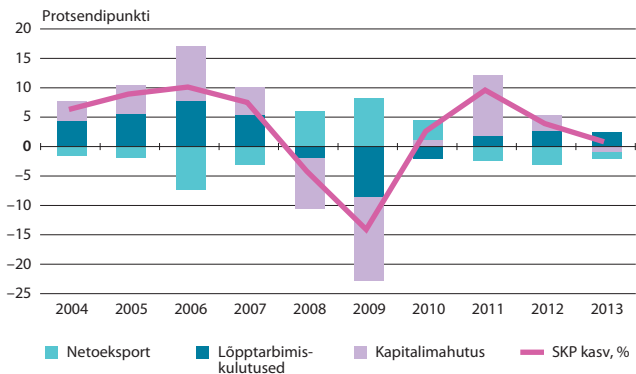

SKP reaalkasv Euroopa Liidus, 2013^a

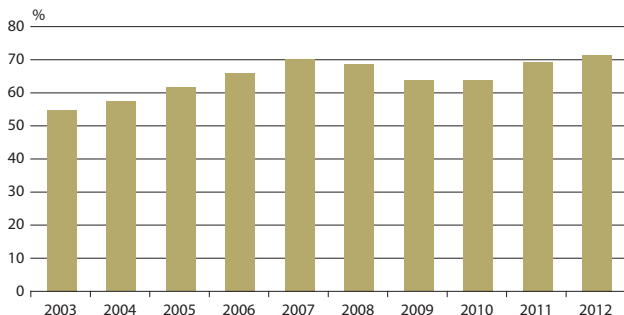

^a Austria, Hispaania, Iirimaa ja Luksemburgi kohta 2013. aasta andmed puuduvad

Panus SKP kasvu, 2004–2013

Eesti SKP elaniku kohta ostujõu standardi järgi (EL-28 = 100), 2003–2012

MÕISTED

Ostujõu standard – Eurostati arvutatav ühik, mis elimineerib riikide hinnataseme erinevused

SKP tegevusala järgi ja tarbimise komponendid, 2013

	Jooksev- hinnas, miljonit eurot	Reaalkasv, %
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	628,8	-3,5
Mäetööstus	236,9	-0,5
Töötlev tööstus	2 480,0	5,2
Elektrienergia ja gaasiga varustamine	603,6	3,7
Veevarustus; jäätmekäitlus	136,8	-3,7
Ehitus	1 217,6	-5,7
Hulgi- ja jaekaubandus	2 057,6	10,3
Veondus ja laondus	1 160,3	-19,3
Majutus ja toitlustus	274,7	-1,2
Info ja side	776,3	14,9
Finants- ja kindlustustegevus	509,7	1,8
Kinnisvaraalne tegevus	2 005,0	1,3
Kutse-, teadus- ja tehnikaalne tegevus	632,6	-7,1
Haldus- ja abitegevused	665,7	11,6
Avalik haldus ja riigikaitse	1 067,7	0,4
Haridus	725,3	0,9
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	598,3	7,1
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	226,0	2,9
Muud teenindavad tegevused	144,5	1,6
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	16 147,4	1,4
Neto-tootemaksud	2 287,3	-2,9
SKP TURUHINDADES	18 434,7	0,8
Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused	9 333,7	4,2
Valitsemissektori lõpptarbimiskulutused	3 594,3	1,3
Kodumajapidamisi teenindavate kasumitaotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	270,6	4,1
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemed	4 662,5	1,0
Varude muutus	293,2	..
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	18 154,3	1,5
Kaupade ja teenuste eksport	16 220,3	1,8
Kaupade ja teenuste import	16 077,0	2,6

10 Rahandus

Eesti 2013. aasta riigieelarve tulud ja kulud olid vastavalt 7,6 ja 7,7 miljardit eurot. Riigieelarvete laekus tulu 101,7% ja kulud olid 99,4% planeeritud eelarve mahust. Võrreldes 2012. aastaga suurenesid tulud 18% ja kulud 19% võrra. Eelarve maht suurenes, sest riigieelarvesse lisandusid edasiantavad maksud. Aasta lõpuks oli kulud tuludest 126 miljonit eurot rohkem.

Põhiline riigieelarve tuluallikas on mitmesuguste maksude laekumine, sealjuures suurima tulu annab sotsiaalmaks (27% eelarve tuludest), järgnevad käibemaks (20%) ja aktsiisimaksud (10%). Võrreldes eelmise aastaga laekus riigieelarvesse kõiki suuremaid makse rohkem. Sotsiaalmaksu laekus 2,1 miljardit eurot, mis oli 7% rohkem kui aasta varem. Tulumaksu laekus kokku 633,5 miljonit eurot, mis ületas eelarves planeeritud summat ligi viiendiku võrra. Ettevõtte tulumaksu laekus 326,6 miljonit eurot ehk 140% eelarvest. Füüsilise isiku tulumaksu laekus eelarvesse 306,9 miljonit eurot – 105% planeeritud summast. Käibemaksu laekus 1,6 miljardit eurot ehk 100% eelarves ette nähtud summast. Mittemaksudlised tulud (kaupade ja teenuste müük, tulu varadelt, toetused jmt) hõlmasid riigieelarve tuludest ligi 19% ehk 1,5 miljardit eurot. Varasema aastaga võrreldes vähenes nende maht 1,6 miljardist 1,5 miljardi euroni.

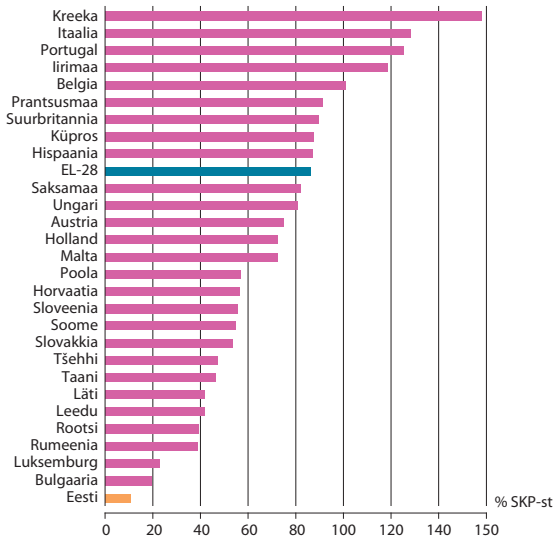
Suurima osa ehk 52% riigieelarve kuludest hõlmasid jagatud toetused, mille rahaline maht oli 4 miljardit eurot. Tegevuskulud hõlmasid 28% ning tööjõu- ja majandamiskulud 15,4% kulude kogumahust.

Eestisse 2013. aastaks tehtud välismaiste otseinvesteeringute puhul on eelistatumad tegevusalad finants- ja kindlustustegevus, kinnisvara, hulgi- ja jaekaubandus ning töötlev tööstus. Ligi 50% otseinvesteeringutest tegid Rootsi ja Soome investorid. Välisriikide otseinvesteeringute positsioon Eestis suurenes võrreldes aastaga 2012 enam kui 1 miljardi euro võrra.

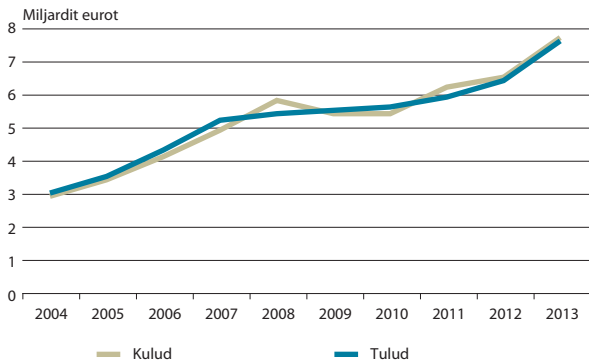
Välismaale tehtud Eesti otseinvesteeringute positsioon on võrreldes 2012. aastaga suurenenud ligi 400 miljoni euro võrra. Välismaale otseinvesteeringute tegemisel olid eelistatumad tegevusalad veondus ja laondus, kutse-, teadus- ja tehnikaalane, finants- ja kindlustus- ning kinnisvaraalane tegevus. Eesti investorid investeerisid 2013. aastal peamiselt Küprosele, Läti ja Leetu.

Valitsemissektori võlatase Euroopa Liidus, 2012

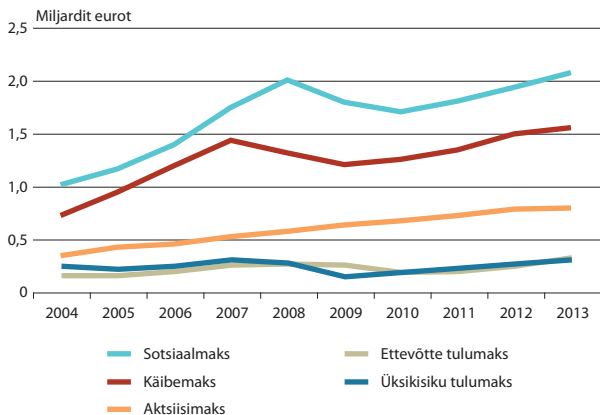

Riigieelarve kassaline täitmine, 2004–2013^a

^a Aastate 2004–2010 kulud sisaldavad finantstehingute kulusid

Maksude laekumine riigieelarvesse, 2004–2013

Riigieelarve tulud, 2013

	Eelarve, miljonit eurot	Tulud, miljonit eurot	Täitmine, %
Tulud kokku	7 483,5	7 609,1	101,7
Maksud	6 054,7	6 155,4	101,7
tulumaks	527,3	633,5	120,1
sotsiaalmaks	2 069,0	2 071,2	100,1
käibemaks	1 549,4	1 550,6	100,1
aktsiisimaksud	821,2	792,8	96,5
alkoholiaktsiis	209,0	209,0	100,0
tubakaaktsiis	161,8	166,6	103,0
kütuseaktsiis	417,0	383,7	92,0
muud maksutulud (sh ettemaksukonto jääk)	58,4	69,3	118,7
edasiantavad maksud	1 029,5	1 037,9	100,8
Kaupade ja teenuste müük	157,0	180,8	115,2
Toetused	960,9	995,8	103,6
Materiaalsete ja immateriaalsete varade müük	17,6	25,5	145,2
Tulud varadelt	12,2	86,8	712,4
Muud tulud	281,1	164,8	58,6

Riigieelarve kulud, 2013

	Eelarve, miljonit eurot	Kulud ^a , miljonit eurot	Osatähtsus kogukuludes, %
Kulud kokku	7 784,0	7 735,2	100,0
Toetused ja muud ülekanded	4 037,3	4 053,7	52,4
Tööjõu- ja majandamiskulud	1 203,5	1 188,0	15,4
Muud tegevuskulud	2 197,2	2 178,1	28,2
Finantskulud	19,5	9,8	0,1
Siirded riigiasutustele	3,3	9,0	0,1
Materiaalsete ja immateriaalsete varade soetamine ja renoveerimine	323,3	296,7	3,8

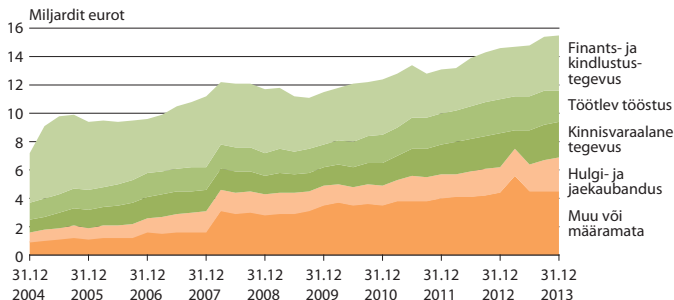
^a Kassaline täitmine, ei sisalda finantstehingute kulusid

Otseinvesteeringute positsioon tegevusala järgi, 31. detsember 2013

	Miljonit eurot	Osatähtsus, %
Välisriikide otseinvesteeringud Eestis kokku	15 554,3	100,0
Finants- ja kindlustustegevus	3 878,9	24,9
Kinnisvaraalane tegevus	2 490,8	16,0
Hulgi- ja jaekaubandus	2 375,0	15,3
Töötlev tööstus	2 217,7	14,3
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1 303,6	8,4
Veondus ja laondus	862,7	5,5
Haldus- ja abitegevused	489,6	3,1
Muu või määramata	1 936,0	12,4
Eesti otseinvesteeringud välisriikides kokku	4 822,0	100,0
Veondus ja laondus	1 315,9	27,3
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	983,9	20,4
Finants- ja kindlustustegevus	805,8	16,7
Kinnisvaraalane tegevus	607,7	12,6
Hulgi- ja jaekaubandus	429,7	8,9
Töötlev tööstus	216,4	4,5
Kodumajapidamiste tegevus	93,7	1,9
Muu või määramata	368,9	7,7

Otseinvesteeringute positsioon tegevusala järgi, 2004–2013

Välisriikide otseinvesteeringud Eestis

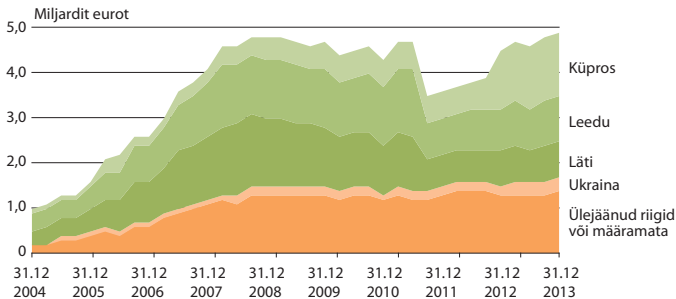

Otseinvesteeringute positsioon riigi järgi, 31. detsember 2013

	Miljonit eurot	Osatähtsus, %
Välisriikide otseinvesteeringud Eestis kokku	15 554,3	100,0
Rootsi	4 146,2	26,7
Soome	3 305,6	21,3
Holland	1 579,1	10,2
Norra	900,2	5,8
Venemaa	833,0	5,4
Leedu	471,5	3,0
Küpros	460,1	3,0
Ülejäänud riigid või määramata	3 858,6	24,8
Eesti otseinvesteeringud välisriikides kokku	4 822,0	100,0
Küpros	1 368,8	28,4
Leedu	1 020,2	21,2
Läti	813,1	16,9
Ukraina	263,7	5,5
Venemaa	223,9	4,6
Soome	198,0	4,1
Holland	152,6	3,2
Ülejäänud riigid või määramata	781,7	16,2

Otseinvesteeringute positsioon riigi järgi, 2004–2013

Eesti otseinvesteeringud välisriikides

Väliskaubandus

2013. aastal eksporditi Eestist kaupu jooksevhindades 12,3 miljardi euro väärtuses ning imporditi Eestisse 13,6 miljardi euro eest. 2013. aasta kaubavahetus jäi 2012. aasta tasemele.

2013. aastal oli kaubavahetuse puudujääk 1,4 miljardit eurot. Suurim puudujääk oli transpordivahendite ning mineraalsete toodete kaubavahetuses (vastavalt 0,6 ja 0,4 miljardit eurot), suurim ülejääk puidu ja puittoodete ning mitmesuguste tööstustoodete (sh mööbel) kaubavahetuses (vastavalt 0,7 ja 0,6 miljardit eurot).

2013. aastal viidi Eestist enim välja masinaid ja seadmeid (28% Eesti koguekspordist), mineraalseid tooteid (sh bensiin, põlevkiviõli ja elektrienergia – 11%) ning põllumajandussaaduseid ja toidukaupasid (10%). Samu kaupu ka imporditi enim: masinaid ja seadmeid 28%, mineraalseid tooteid 13% ning põllumajandussaadusi ja toidukaupu 11% Eesti koguimpordist. Võrreldes 2012. aastaga suurenes ekspordikäive transpordivahendite (32%), tekstiili ja tekstiiltoodete (17%) ning puidu ja puittoodete (14%) kaubajaotistes. Kõige suurem langus oli mineraalsete toodete (31%) ning metalli ja metalltoodete (14%) kaubajaotiste väljaveos. Eesti koguimpordis suurenes enim puidu ja puittoodete (13%) ning transpordivahendite (11%) sissevedu. Impordi suurenemist pidurdas kõige rohkem mineraalsete toodete sissevedu, mis vähenes 20%.

Eesti koguekspordis oli Euroopa Liidu (EL-28) osatähtsus 2013. aastal 71%, euroala (EA-17) osatähtsus 30% ning Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) riikide osatähtsus 13%. Peamised ekspordi sihtriigid olid Rootsi (17% Eesti koguekspordist), Soome (16%) ja Venemaa (11%).

Kogu Eesti sisseveost hõlmas import Euroopa Liidu riikidest 83%, euroalast 38% ja SRÜ riikidest 7%. Eestisse toodi kaupu peamiselt Soomest (15% Eesti koguimpordist), Saksamaalt (11%) ja Rootsist (10%).

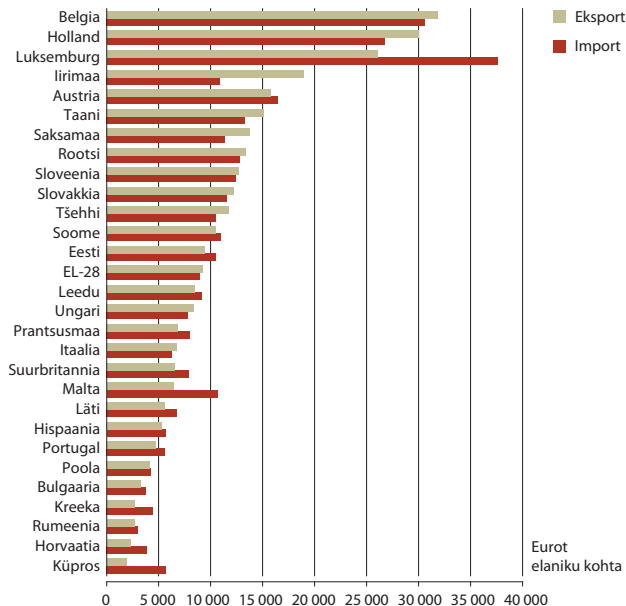
Eesti osatähtsus Euroopa Liidu koguekspordis ja -impordis oli 2013. aastal 0,3%. Nii eksport- kui ka importkäibe poolest edestas Eesti Lätit, Maltat ja Küprost. Eesti eksport ühe elaniku kohta oli 2013. aastal 9261 eurot, mis oli veidi üle Euroopa Liidu riikide keskmise (9037 eurot). Samuti oli EL-i keskmisest (8787 eurot) suurem Eesti import ühe elaniku kohta – 10 318 eurot.

MÕISTED

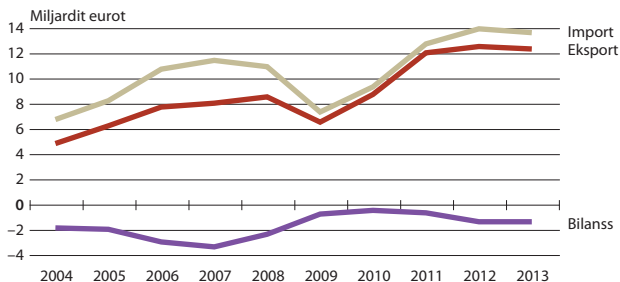
Ekspord – Eestis toodetud (sh allhange) kaupade väljavedu, re-eksport, tarded välismaa laevadele ja lennukitele.

Import – kaupade sissevedu Eestisse (sh allhange) nii sisetarbimiseks kui ka välismaale re-ekspondiks. Ekspordis ja impordis ei kajastu teenused ega transiit

Eksport ja import Euroopa Liidus, 2013

Eksport, import ja bilanss, 2004–2013

Eksport ja import riigi järgi, 2013

Riik	Miljonit eurot	Osatähtsus, %
EKSPORT KOKKU	12 274,6	100,0
Rootsi	2 060,9	16,8
Soome	1 979,6	16,1
Venemaa	1 404,1	11,4
Läti	1 273,3	10,4
Leedu	717,4	5,8
Saksamaa	560,2	4,6
Norra	447,5	3,7
Ameerika Ühendriigid	358,3	2,9
Suurbritannia	294,7	2,4
Taani	283,2	2,3
Muud riigid	2 895,4	23,6
IMPORT KOKKU	13 648,6	100,0
Soome	2 034,2	14,9
Saksamaa	1 443,6	10,6
Rootsi	1 381,8	10,1
Läti	1 298,7	9,5
Leedu	1 220,0	8,9
Poola	1 084,2	7,9
Venemaa	787,3	5,8
Suurbritannia	571,1	4,2
Hiina	458,9	3,4
Holland	449,5	3,3
Muud riigid	2 919,3	21,4

Eksport ja import kaubajaotise järgi, 2013

Kaubajaotis kombineeritud nomenklatuuri (KN) järgi	Miljonit eurot	Osatähtsus, %
EKSPORT KOKKU	12 274,6	100,0
Masinad ja seadmed (XVI)	3 458,8	28,2
Mineraalsed tooted (V)	1 287,9	10,5
Põllumajandussaadused ja toidukaubad (I–IV)	1 244,9	10,1
Puit ja puittooted (IX)	1 054,9	8,6
Metall ja metalltooted (XV)	884,0	7,2
Mitmesugused tööstustooted (XX)	869,7	7,1
Transpordivahendid (XVII)	809,4	6,6
Keemiatööstuse tooraine ja tooted (VI)	702,9	5,7
Tekstiil ja tekstiiltooted (XI)	422,5	3,5
Plastid ja plasttooted (VII)	394,7	3,2
Paber ja pabertooted (X)	310,9	2,5
Muu	834,0	6,8
IMPORT KOKKU	13 648,6	100,0
Masinad ja seadmed (XVI)	3 798,6	27,8
Mineraalsed tooted (V)	1 708,6	12,5
Põllumajandussaadused ja toidukaubad (I–IV)	1 501,6	11,0
Transpordivahendid (XVII)	1 436,9	10,5
Keemiatööstuse tooraine ja tooted (VI)	1 065,3	7,8
Metall ja metalltooted (XV)	1 023,3	7,5
Plastid ja plasttooted (VII)	693,9	5,1
Tekstiil ja tekstiiltooted (XI)	594,1	4,4
Puit ja puittooted (IX)	365,7	2,7
Mitmesugused tööstustooted (XX)	311,0	2,3
Optika-, mõõte-, meditsiini- ja kirurgiainstrumendid ning -aparatuur; nende osad ja tarvikud (XVIII)	269,1	2,0
Muu	880,5	6,4

12 Tööstus

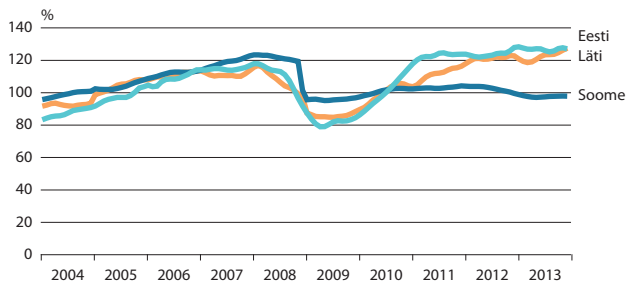
2012. aasta teisel poolel hoo sisse saanud tööstustoodangu kasv jätkus tõusujoones ka 2013. aastal. Tööstustoodang suurenes eelnenud aastaga võrreldes 2,9%, samal ajal asendus EL-i keskmine toodangu kasv aastakokkuvõttes 0,5% langusega. Võrreldes naaberriikidega oli tulemus parim Leedul, kus toodang suurenes eelnenud aastaga võrreldes 4,6%. Meie põhjapoolsetel lähinaabritel ehk Rootsil ja Soomel jäi tööstustoodang 2013. aastal paraku langusesse.

2013. aastal oli toodang eelmise aasta tasemest suurem enam kui pooltes tööstusharudes. Enim mõjutasid toodangu kasvu kolm suurema osatähtsusega tööstusharu – arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine, puidutöötlemine ja puittoodete tootmine ning toiduainete tootmine, kus toodang suurenes võrreldes 2012. aastaga vastavalt 6%, 5% ja 4%. Negatiivselt mõjutas toodangu kasvu langus metalltoodete, elektriseadmete ja masinate tootmises.

2013. aasta toodangu kasv põhines peamiselt ekspordi suurenemisel. Välisurule müüdi üle 70% kogu töötleva tööstuse toodangust. Eksport suurenes 2012. aastaga võrreldes 5%. Müük välisurgudele suurenes 2013. aastal enim metallide, ehitusmaterjalide, elektriseadmete, puittoodete ja toiduainete tootjatel.

Nagu 2012. aastal, nii jäi ka 2013. aastal nõudlus kodumaal tagasihoidlikumaks – siseturule müüdi 4% rohkem toodangut kui aasta varem. Eestis suurenes käive enim joogitööstuse, nahatöötlemise ja nahktoodete tootmise ning kütteõlitööstuse ettevõtetel.

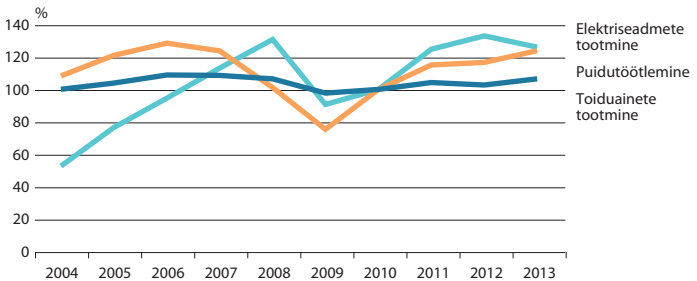
Eesti ja lähiriikide töötleva tööstuse toodangu trendid, 2004–2013^a (2010 = 100)

^a 2013. aasta kohta lühiajastatistika andmed

Töötleva tööstuse toodangu mahuindeksid, 2004–2013^a

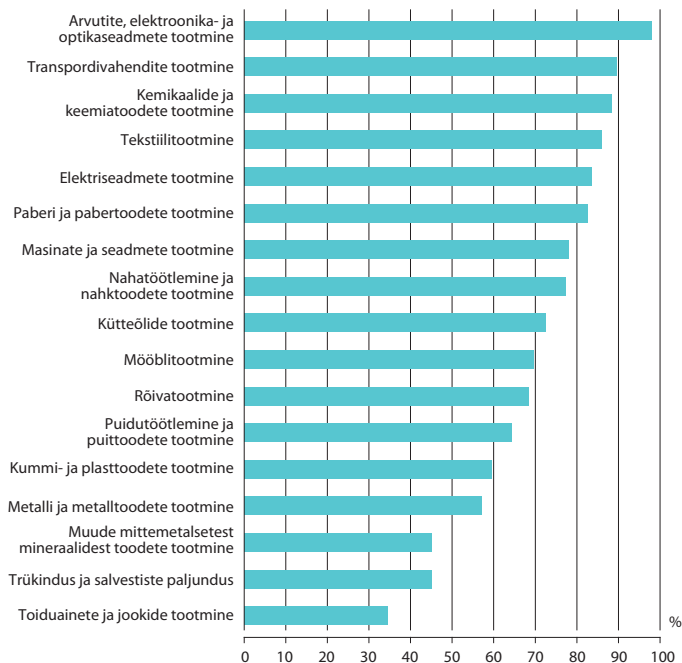

^a 2013. aasta kohta lühiajastatistika andmed

Tööstustoodang tegevusala järgi, 2012

	Toodang, miljonit eurot	Osatähtsus, %
KOKKU	10 415	100,0
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveearustus	710	6,8
Mäetööstus	362	3,5
Töötlev tööstus	9 343	89,7
toiduainete tootmine	1 117	10,7
joogitootmine	184	1,8
tekstiilitootmine	249	2,4
rõivatootmine	148	1,4
nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	31	0,3
puidutöötlemine ja puittoodete tootmine	1 251	12,0
paberi ja pabertoodete tootmine	200	1,9
trükindus ja salvestiste paljundus	207	2,0
kütteõlide tootmine	292	2,8
kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	483	4,6
kummi- ja plasttoodete tootmine	311	3,0
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	350	3,4
metalli ja metalltoodete tootmine	904	8,7
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	1 699	16,3
elektriseadmete tootmine	487	4,7
masinate ja seadmete tootmine	309	3,0
transpordivahendite tootmine	354	3,4
mööblitootmine	384	3,7
muu	382	3,7

Ekspordi osatähtsus töötleva tööstuse toodangu müügis, 2012

13 Põllumajandus

Eestis toodeti 2012. aastal 991 200 tonni teravilja ehk 29% rohkem kui eelmisel aastal. 1. juulist 2012 kuni 30. juunini 2013 kestnud majandusaastal oli impordi osatähtsus ressursis 15%, ekspordi oma 44%. Kogu teravilja kogusest hõlmas nisu import 40% ja eksport 65%.

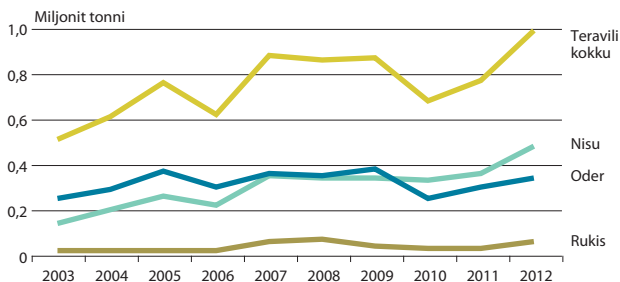
Kartuli kasvupind väheneb endiselt ja oli 2012. aastal 7600 hektarit. Kartulisaak vähenes võrreldes eelnenud aastaga 16% ja oli 138 900 tonni. Impordi osatähtsus ressursis suurenes aastaga 15%-st 19%-ni ja ekspordi osatähtsus ressursis 3%-st 4%-ni.

Rapsi ja rüpsi kasvupind oli 2012. aastal 87 100 hektarit ja vähenes võrreldes eelnenud aastaga 2% võrra. Saak suurenes 9% ja oli 157 800 tonni.

Veiste arv suurenes võrreldes 2011. aastaga 3%, piimalehmade arv märgatavalt ei suurenenud. Suurenes ka sigade ja lindude arv, vähenes hobuste, lammaste ja kitsede arv. Lihatoodang oli 2012. aastal 78 400 tonni ehk 3% vähem kui aasta varem. 62% lihatoodangust hõlmas sea-, 21% linnuja 16% veiseliha. Kogu liharessursist moodustas 44% liha ja elusloomade import, 38% vastav eksport. Sealih ja elussigade osatähtsus kogu liha ja elusloomade impordis oli 50% ning ekspordis 69%.

Vaatamata sellele, et piimalehmade arv ei ole muutunud, on piimatoodang suurenenud, sest keskmine piimatoodang lehma kohta on pidevalt suurenenud. 2012. aastal oli piimatoodang 721 200 tonni. Värske piima toodete ressursis hõlmas import 4% ja eksport 8%, juustu eksporditi mitu korda rohkem kui imporditi. Munatoodang vähenes eelmise aastaga võrreldes 2%. Munade 2012. aasta ressursist hõlmas import 46% ja eksport 16%.

Teravilja saak, 2003–2012

Teravilja ning kartuli ressurss ja kasutamine, 2012/2013
 (tuhat tonni)

	Nisu	Oder	Rukis	Kartul
Saak	484,7	341,2	57,1	138,9
Import	71,8	33,3	14,3	32,9
Ressurss/kasutamine	556,5	374,5	71,4	171,8
Eksport	335,9	108,4	35,1	8,1
Varude muutus	17,6	17,6	-0,1	2,3
Tarbimine kokku	203,0	248,5	36,4	161,4

Liha ressurss ja kasutamine, 2012
 (tapakaalus, tuhat tonni)

	Liha kokku	Veiseliha	Sealiha	Linnuliha
Toodang	81,3	12,6	49,1	16,7
Elusloomade import	0,1	0,1	0,0	0,0
Liha import	63,7	6,4	31,7	21,1
Ressurss/kasutamine	145,1	19,1	80,8	37,8
Elusloomade eksport	16,6	1,6	14,5	0,2
Liha eksport	39,0	3,7	24,1	8,0
Varude muutus	2,6	0,6	1,2	0,4
Tarbimine kokku	86,9	13,2	41,0	29,2

Piima ja piimatoodete ning munade ressurss ja kasutamine, 2012
 (tootekaalus, tuhat tonni)

	Värsked piima tooted	Või	Juust	Munad ^a
Toodang	164,0	3,9	42,8	11,2
Import	7,3	0,7	3,4	9,4
Ressurss/kasutamine kokku	171,3	4,6	46,2	20,6
Eksport	13,7	0,5	19,0	3,2
Varude muutus	-0,2	0,0	-0,6	0,0
Tarbimine kokku	157,8	4,1	27,8	17,4

^a Ühe muna arvestuslik kaal on 62,5 grammi

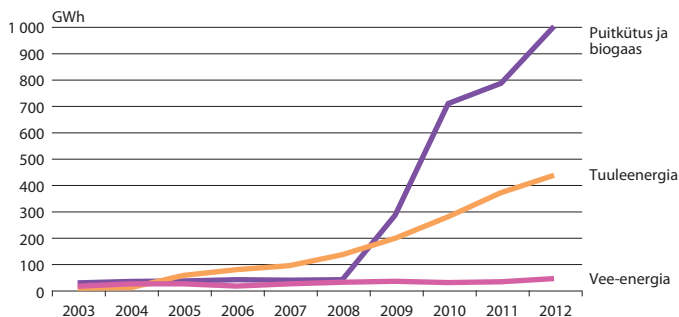
14 Energeetika

2013. aastal toodeti Eestis elektrit 13 TWh, mis on ligi 12% rohkem kui 2012. aastal. Tootmise suurenemise põhjus oli elektrieksporti ligi 27%-line kasv võrreldes aastataguse perioodiga. Eksport Lätti hõlmas kogueksporti üle 90% ja suurenes eelmise aastaga võrreldes üle neljandiku. Samal ajal vähenes elektritarbimine Eestis tavapärasest soojema talve tõttu 1%.

Viimasel aastakümnel on jõudsalt suurenenud taastuvatest allikatest elektri tootmine. Kui 2007. aastal oli taastuvelektri osatähtsus elektrienergia kogutarbimises vaid 1,5%, siis 2011. aastal 12,7% ja 2012. aastal 15,2%. Puidultöötavate koostootmisjaamade töölerakendamine on suurendanud biomassist toodetud elektri osatähtsust kahe kolmandikuni kogu taastuvelektri toodangust. Eesti taastuvelektri toodangu osatähtsus võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega on siiski veel väike.

Aasta-aastalt on suurenenud ka tuule- ja vee-energia tootmine. 2013. aastal kasvas tuule- ja vee-energia toodang kokku 2012. aastaga võrreldes ligi 6%, kusjuures tuuleenergia toodang suurenes ligi neljandiku. Taastuvate energiaallikate kasutuselevõtt on mõnevõrra vähendanud jäätmemahuka põlevkivi osatähtsust elektritootmises. Kui 2008. aastal toodeti põlevkivist 91% elektrist, siis 2012. aastal 81%. Samal ajal vähendab kodumaise põlevkivi kasutamise võimalus märgatavalt imporditud energia osatähtsust energiavajaduse rahuldamisel ehk väheneb energiasõltuvusmäär. Euroopa Liidu riikide hulgas on Eesti selle näitajaga (17,2%) esimeste seas.

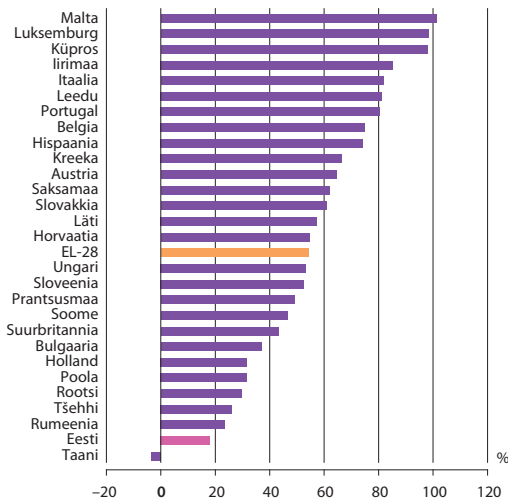
Elektrienergia tootmine taastuvatest allikatest, 2003–2012

Elektrienergia tootmine ja tarbimine, 2012–2013 (gigavatt-tundi)

	2012	2013 ^a	Muutus, %
Brutotootmine	11 966	13 349	11,6
Netotootmine	10 526	11 700	11,2
Import	2 710	2 712	0,1
Läti	1 099	335	-69,5
Soome	1 611	2 377	47,5
Tarbimine	7 407	7 331	-1,0
Kadu	879	781	-11,1
Eksport	4 950	6 300	27,3
Läti	4 522	5 739	26,9
Soome	428	561	31,1

^a Esialgset andmed

Energiasõltuvusmäär^a Euroopa Liidus, 2012

^a Energiasõltuvusmäär näitab, mil määral sõltub majandus oma energiavajaduse rahuldamisel impordist. Arvutatakse nii: imporditud energia jagatud kogutarbimisega.

15 Teadus- ja arendustegevus

Mahukad investeeringud uude tehnoloogiasse ölitööstuses on põhjus, miks suurenesid Eesti teadus- ja arendustegevuse (T&A) kulutused 2010. ja 2011. aastal märkimisväärselt. Hoolimata nende investeeringute tuntavast langusest 2012. aastal säilis Eesti T&A kulutuste maht, seda tänu T&A kulutuste suurenemisele teadusasutustes ja paljudel tegevusaladel ettevõtluses. T&A intensiivsust mõõdetakse T&A kulutuste ja sisemajanduse koguprodukti (SKP) suhtega ja see on viie aastaga (2007–2012) suurenenud 1,08%-st 2,19%-ni ja oli 2012. aastal EL-i keskmisest 2,06% suurem.

T&A rahastamine on riikliku poliitika prioriteet ja see on toetanud senist kiiret kulutuste kasvu. Nii on riik viie aasta jooksul T&A kulutuste rahastamist peaaegu kahekordistanud. Veel märgatavama lisa T&A arengusse on andnud ettevõtted – sama perioodi vältel on nende panus T&A rahastajana ületanud riigi oma ja Eestis tehtavast T&A-st toimus 2012. aastal 58% ettevõtlussektoris.

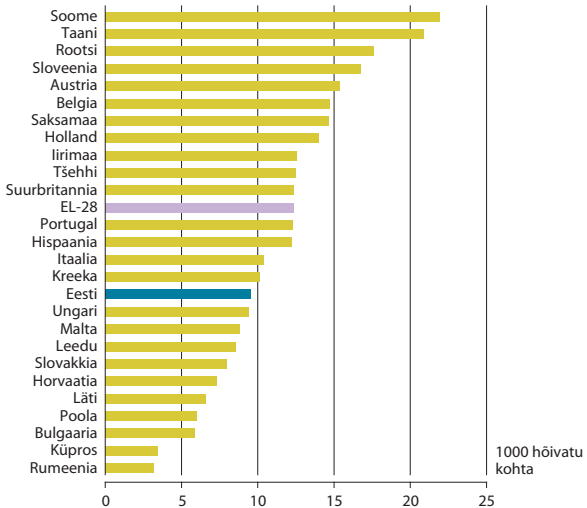
Kulutuste kiirest suurenemisest hoolimata jääb Eesti veel T&A-le kulutatud tööaja suhtelise mahu poolest EL-i keskmisele alla. Diagrammil esitatust lähtub, et nn uute EL-i liikmesriikide pingereas olime küll Tšehhi järel teised, kuid samal ajal ei suutnud edestada ühtegi vana liikmesriiki ja EL-i liidriole ehk põhjanaaber Soomele jäime selle näitaja juures ikka veel rohkem kui kaks korda alla.

Teadus- ja arendustegevuse kulutused, 2007, 2012

	Kulutused, miljonit eurot		Osatähtsus, %	
	2007	2012	2007	2012
KOKKU	173,6	380,7	100,0	100,0
Teostav sektor				
ettevõtlussektor	81,9	219,0	47,2	57,5
kõrgharidussektor	72,6	122,3	41,8	32,1
riigisektor	15,0	35,4	8,7	9,3
kasumitaotluseta erasektor	4,1	4,0	2,4	1,1
Rahastamisallikas				
ettevõtted	72,3	195,3	41,6	51,3
riik	79,3	145,8	45,6	38,3
välismaa	20,3	38,0	11,7	10,0
muu	1,8	1,6	1,0	0,4

Teadus- ja arendustegevusele kulutatud inimtööaastad Euroopa Liidus, 2012^a

^a Luksemburgi ja Prantsusmaa kohta andmed puuduvad

16 Infotehnoloogia

Infotehnoloogiliste lahenduste areng on viimasel kümnendil olnud niivõrd kiire, et see on märgatavalt muutnud elukeskkonda.

Internet on tänapäeval kõikjal ja kõik, mis tahab nähtav ja silmapaistev olla, peab olema internetis. Üks võimalus end nähtavaks teha on luua ettevõttele oma veebileht. 2013. aasta I kvartali andmetel oli veebileht 76%-l, EL-is keskmiselt 73%-l ettevõtetest. Kui suurtel ettevõtetel (üle 250 töötajaga) on veebileht 94%-l, siis väikeettevõtete, kellel on veebileht, osatähtsus küündis vaid 66%-ni. Oma veebilehel näidatakse kõige rohkem tootekatalooge ja hinnakirju – 73% veebilehega ettevõtetest. Neljandik ettevõtetest annab oma kodulehel infot vabade töökohtade kohta ning võimaldab *online*'is töökohta taotleda. Kui väikeettevõtetest, kellel on veebileht, kasutab seda võimalust ligi viiendik, siis suurte ettevõtete hulgas 70% ettevõtetest. *Online*-tellimise või -broneerimise võimalusi pakub 21% ettevõtetest, kellel on veebileht.

Koduse internetiühendusega leibkondade arv on viimase kolme aasta jooksul stabiilselt suurenenud. 2013. aasta I kvartalis oli kodune internetiühendus olemas rohkem kui 80%-l leibkondadest ning valdavalt kasutatakse püsiühendust. Leibkonna tüübi järgi eristuvad teistest internetiühendusega peredest eelkõige lastega pered, kus internetiühendus on olemas pea kõigis peredes. Suurenenud on ka interneti kättesaadavus maa-asulates – 2013. aastal oli 75%-le leibkondadele internetiühendus kättesaadav.

2013. aasta I kvartalis kasutas 16–74-aastastest Eesti elanikest internetti 80%, EL-is keskmiselt 75%. Kõige aktiivsem on internetikasutus 16–34-aastaste seas – 98%, tagasihoidlikum 65–74-aastaste seas – 31%, kuigi viimasel kolmel aastal on internetikasutajate osatähtsus selles vanusegrupis hakanud suurenema.

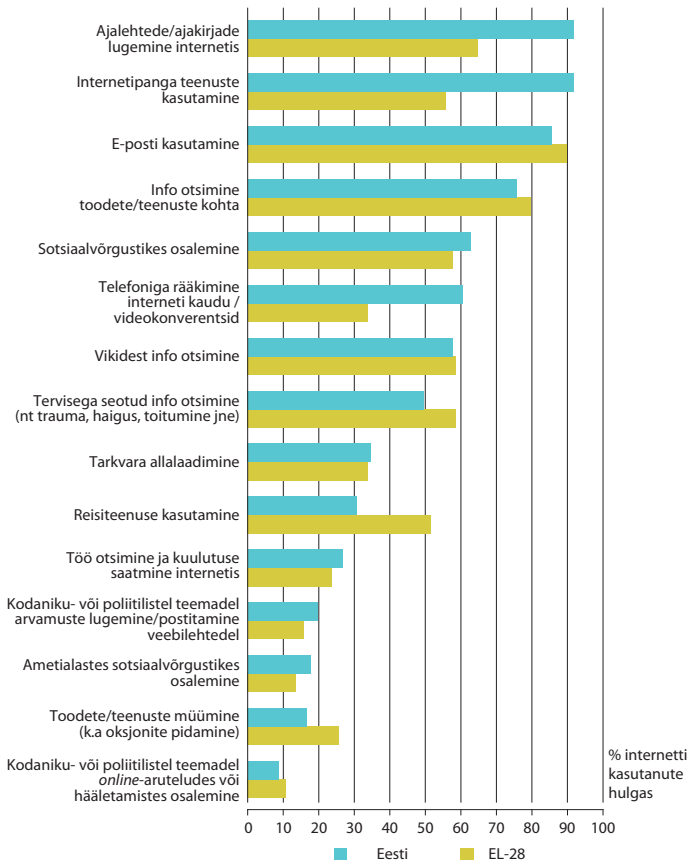
Põhiliselt kasutavad Eesti elanikud internetti veebiväljaannete lugemiseks, aga olulisel kohal on ka internetipanga teenuste ning e-posti kasutamine. Eesti inimesed on ka aktiivsed internetitelefoni teenuse kasutajad, seda pea poole võrra enam kui EL-is keskmiselt.

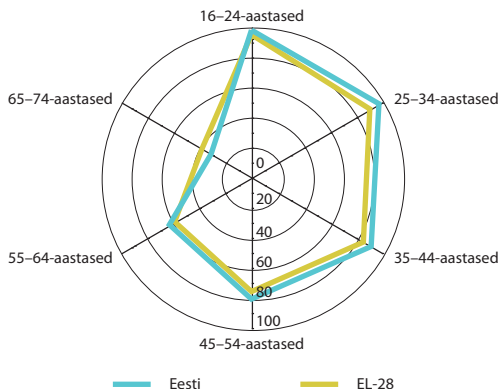
Ettevõtted veebilehel pakutava võimaluse ja töötajate arvu järgi, 2013
(protsenti)

	10–19	20–49	50–99	100–249	250+
Online-tellimine või broneerimine	19,4	20,9	20,4	30,2	34,2
Privaatsuse ja veebilehe turvalisusega seotud info	5,1	6,6	10,4	17,5	27,0
Tootekataloogid, hinnakirjad	73,1	73,5	75,0	70,1	64,5
Külastaja võimalus kohandada või kujundada toodet	4,8	6,2	5,4	11,1	17,1
Teenuse täitmise pidev jälgimine	7,2	7,6	10,4	14,1	20,4
Isikustatud sisu korduvkülastajale (nt kliendi kasutajakonto)	6,2	5,2	6,0	9,8	13,8
Teave vabade töökohtade kohta või <i>online</i> 'is töökoha taotlemine	17,1	25,1	35,1	49,7	70,4

16–74-aastased internetikasutajad kasutuseesmärgi järgi Eestis ja Euroopa Liidus, I kvartal 2013

Internetti kasutanud isikute osatähtsus Eestis ja Euroopa Liidus, I kvartal 2013 (%)

Koduse internetiühendusega leibkondade osatähtsus, I kvartal 2013

Leibkonna tüüp	Internetiühendusega leibkondade osatähtsus, %	Lairiba-internetiühendusega leibkondade osatähtsus, %
Kõik leibkonnad	80,3	79,4
Üks täiskasvanu	64,5	62,8
Kaks täiskasvanut	76,4	75,5
Vähemalt kolm täiskasvanut	93,0	92,7
Üks täiskasvanu lastega	97,2	97,2
Kaks täiskasvanut lastega	98,7	98,4
Vähemalt kolm täiskasvanut lastega	95,3	94,5

17 Turism

2013. aastal saabus Eestisse 6 miljonit väliskülastajat, kellest veidi alla poole jäid Eestisse kauemaks kui üheks ööks. 68% välituristidest kasutas majutusettevõtete teenuseid. Suurematest turismipartnerriikidest saabunud turistidest kasutasid majutusettevõtete teenuseid enim Soome turistid – 70%, Venemaa turistidest peatus majutusettevõtetes kaks kolmandikku ja Läti omadest veidi üle poole.

2013. aastal peatus majutusettevõtetes kokku 3 miljonit sise- ja välituristi – 5% rohkem kui aasta varem. Kui Eesti liitus 2004. aastal Euroopa Liiduga, peatus majutusettevõtetes üle miljoni turisti vähem kui 2013. aastal. Välituristid moodustasid 2013. aastal nagu ka mitmel eelmisel aastal ligi kaks kolmandikku turistide koguarvust. 2013. aastal suurenes majutusettevõtete teenuseid kasutanud välituristide arv varasema aastaga võrreldes 4%. Kaks kolmandikku majutusteenuseid kasutanud välituristidest saabus lähiriikidest – Lätist, Soomest ja Venemaalt. Lähiriikide turistide peatus majutusettevõtetes 9% rohkem kui 2012. aastal. Rohkem turiste saabus ka Leedust, Poolast ja Ukrainast. Aasia riikidest saabunud turistide peatus majutusettevõtetes võrreldes eelmise aastaga neljandiku võrra rohkem.

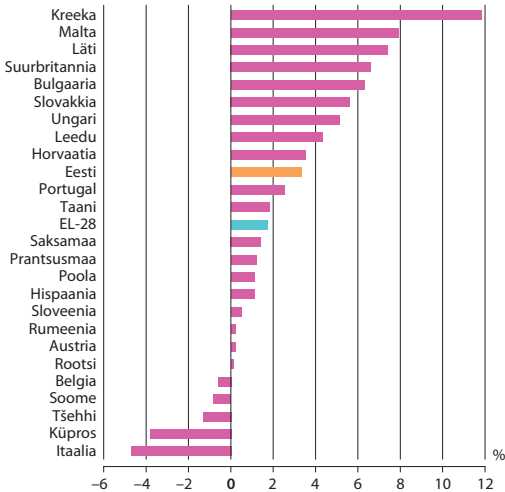
2013. aasta oli siseturismi rekordaasta. Esimest korda peatus majutusettevõtetes üle miljoni siseturisti. Siseturiste oli 8% enam kui 2012. aastal ja ligi kaks korda rohkem kui 2004. aastal.

Majutusettevõtetes majutatud elukohariigi järgi, 2013

Riik	Majutatud	Ööbimised	Keskmiselt ööbimisi majutatu kohta
KOKKU	2 980 865	5 734 033	1,92
Eesti	1 040 735	1 824 707	1,75
Välituristid	1 940 130	3 909 326	2,01
Soome	894 504	1 691 035	1,89
Venemaa	304 644	679 343	2,23
Läti	105 480	158 031	1,50
Saksamaa	101 596	210 955	2,08
Rootsi	74 313	159 813	2,15
Suurbritannia	43 109	99 742	2,31
muud riigid	416 484	910 407	2,19

Õõbimiste arvu muutus Euroopa Liidu majutusettevõtetes, 2012–2013^a

^a Andmed on hinnangulised. Hollandi, Iirimaa ja Luksemburgi kohta andmed puuduvad

18 Andmeallikad

Andmeallikad

Statistikaamet, Eurostat, WHO (Maailma Terviseorganisatsioon) Euroopa Regionaalbüroo andmebaas (HFA-DB), Tervise Arengu Instituut, Keskkonnaagentuur ja Eesti Pank.

Veebilehekülgi Eesti kohta

Riigiportaal	www.eesti.ee
Presidendi kantselei	www.president.ee
Riigikogu	www.riigikogu.ee
Eesti Vabariigi Valitsus	www.valitsus.ee
Välisministeerium	www.vm.ee
Eesti Pank	www.eestipank.ee
Eesti Instituut	www.estinst.ee
Teabekogu Eestist	www.estonica.org
Turismiinfo	www.puhkaeestis.ee
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	www.eas.ee
Üldinfo Eesti kohta	www.estonia.eu
Eesti kultuurisündmuste kalender	www.kultuur.info
Arengufond	www.arengufond.ee
Eesti Rahvusraamatukogu	www.nlib.ee
Eesti Muuseumide Infokeskus	www.muuseum.ee
Statistikaamet	www.stat.ee

Märkide seletus

- nähtust ei esinenud
- .. mõiste pole rakendatav
- 0,0 näitaja väärtus väiksem kui pool kasutatud mõõtühikust
- EL-27 Euroopa Liidu 27 liikmesriiki
- EL-28 Euroopa Liidu 28 liikmesriiki (EL-27 + Horvaatia)
- EA-17 Euroala 17 liikmesriiki

Euroopa Liidu (EL) riigid:

Austria, Belgia, Bulgaaria, **Eesti**, Hispaania, Holland, Horvaatia, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Taani, Tšehhi, Ungari.

Euroala (EA) riigid:

Austria, Belgia, **Eesti**, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Luksemburg, Läti, Malta, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome.

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) riigid:

Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Austria, Belgia, **Eesti**, Hispaania, Holland, Iirimaa, Iisrael, Island, Itaalia, Jaapan, Kanada, Korea, Kreeka, Luksemburg, Mehhiko, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Šveits, Taani, Tšehhi, Tšiili, Türgi, Ungari, Uus-Meremaa.

Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) riigid:

Armeenia, Aserbaidžaan, Kasahstan, Kõrgõzstan, Moldova, Tadžikistan, Türkmenistan, Ukraina, Usbekistan, Valgevene, Venemaa.

Statistikaamet on koostanud selle teatmiku koostöös Välisministeeriumiga

Koostanud Marika Kivilaid, Mihkel Servinski, Greta Tischler

Toimetanud: Liis Haugas

Kujundanud ja küljendanud: Alar Telk

Fotod: Scanpix, Õhtuleht

Kirjastanud Statistikaamet, Tatari 51, 10134 Tallinn

Trükkinud Ofset OÜ, Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

Mai 2014

ISSN 1736-8677 (PDF)

ISSN 2346-6057 (trükis)

ISBN 978-9985-74-551-9 (PDF)

ISBN 978-9985-74-541-0 (trükis)

Autoriõigus: Statistikaamet, 2014

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale